Csütörtök. 119. Szám. November 24-ikén.

KOLOZSVÁRI HÍRLAP.

SZERKESZTŐI SZÁLLAS: Ó-vár, Vini-utcza. 281. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenként kétszer, u. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden s hiszben 30 kr bélyegdij. Előfizetés a hirdető a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL: Kisdpatcsa, STEIN J. könyvkereskedése.

Az erdélyi országos Muzeum egylet alakitó gyűlése, tegnap, folyó hó 23-kán vette kezdetét. Az egyesület magas hazafiságu inditványozója és ideigleines elnöke gróf Mikó Imre ő ménga, az egylet tagjai egy részének kiséretében megjelenvén, a városi rendőrtermében, hol évtizedeken át az ország gyűlései tartattak egykoron, és ottan elnöki székét elfoglalván az egylet résztvevőseek, haligatóság és fényes delnok részvéte által népes gyűlést a következő szónoklattal nyitotta meg:

Tisztelt és szeretett

Szinte negyévtizedekre vissza kezdetnek valahára végére vagyunk. Szabályaink, melyek alapján az erdélyi Muzeum egylet és Muzeum elletbeletesétet megkezdhetjük, az uralkodó Felség k. jóváhagyását megnyerték. Legyen e nap nekünk örömnap; szándékaink, és a mit teszünk, legyenek megáldva Istentől!

Az előzmények ily hosszzura terjedésének oka részint a dolog termszetében, részint az időkben rejlik. Regen is tobb idő folt le, mig a nemzetközi érdekek éles ellentétei miatt ez ügyben alkotott törvényterviink a trón elébe juthatott; s ez ellentétek az újabb időkben korántsem kevesedtek, sőt szaporodtak. Nagy alakulyok gördulek elénk, melyeket elhárítanai, nehézségek miatt legyőzni, aggodalmak melyeket eloszlatni kellett; szóval: az alapszabályokat kikötni kellett egyhelyben, hogy azokan mint az egyesületi nyilttarancs és a jelenlegi kormányrendszer kivánalmain alapulokon a magas kormány is megnyugodjék, s mint a kitüzött czélt nem kockázatoltatói az alapiótk is biztatóan kezdhesse meg szép ujjait meg nem segadjék. Alig gondolná valaki, mily bajjal volt összeskötve csak a kezdeményezés kérdése is. Ki tegye ezt? Régen az országgyűlés lett volna arra hivatva; de ez nem létezett. A kormány? Ezt az ujrendszert belátóbb emberek csoportja gondjai foglalták el. Azok, kik ez ügyet régen alkotmányi uton fel szeretnék vezetni, kérelget ution tenni kétkedtek. Nem volt más mód, mint magával a formulag hallgató országgal, a hazánkbeli népségek jobbjavai kellteg kezdeményezettnek ezen, az ország díszére és szellemi javára czélzó intézetet. Egy, e haza minden népfajai és osztályai magába záró egyesületbe kellett belevonni mindazokat, kik a hon szellemi érdekei iránt elfásulva nem voltak, s tétlenségben nem varhattak az idő javulásit. Ugy van: egy erkölcsi testület kellett az egyesülés alapjaul, hogy e szép Muzeum alkossa meg. Terhes feladat volt, mely nem egyszer próbára tette a Muzeum-ügyet intézőit. Id. bizottsági türelmet, s tudatosjat sokszoros hatkasztotta. Az oly peldás tekintetben, az eddigiekben a szép szellem és a szép hazafiság mi tőlunk származó okmiattfelben maradni! volt mindnyájunk elhatározása, és nem tágitottunk, el nem csüggedtünk.

Mindez immár hátunk megett van, ott vannak az előzmények küzdelmei: és aggodalmainak komor képei, előttünk a remény és bizalom volor derüjében áll az ügy jelene, vidám biztató alakban annak jövője. És ám társaimnak egyiik mely halamat jejezem ki a Gondviselés, kozsóndemet a Felséges Fejedelő iránt, hogy megadatott érnünk: kezeinkben látni a tehetés jogát. Bizom népeink érettségében, kivált pedig ennemezetemek ott, a hol drága érdekei forognak fenn, áldozni tudó honszeretetében és lovagiságában, hogy most, midőn a szok s igeretek helyé és idejét, az adás és cselekvésé vátotta fel, az eredmény megfelel a várakozásnak, a tett a már előre nyilatkozott lelkesedésnek; s nem szünnök meg addig, mig a nemes mü megalkotva, a kitüzött czél elérve nem lesz.

S mi a czél, a mire mi törekszünk? Betölteni ama feladatot, mi az emberiség közös rendeltetése s minden országnak és népnek jogosultsága s kötelessége: hogy az erkölcsesedés, ennek a mivel népek által hasznait minden utain és csatornain terjedjen, a munkaösztön és iparszorgalom a tudomány segélye által helyes irányban s gyümölcsöztetőleg gyámolitassék, a mivelteg lerjedése által a népek ontudata s erkölcsi érzete szláriádbná váljék, azzal: az esznék és szellem világa és erejé által az erczkényes és nyers anyagok szétválasztva s felhasználtassék. Röviden, a mi czélunk: a tudományosságnak egy templomot alkotni egyesületi uton. Nem könyvnyi feladat. Masok ezt törvényhozási vagy kormányi uton, az ország kösegyűlésére, paranczoló törvény által teszik; mig mi az alapitás és fenntartás minden gondját, költségeit és felelősségét önvallainkra s lelkiismeretunkre vesszük, s az intézet jó es balsorsát szinak az erkölcs önkéntes ajánlatára, adott — de az idők és emberi sors viszontagságnak alávetett — szavára fektetjük, a hol a kötelességteljesitest egyedül a lelkiismeretnek zet és semmi kényszeritő törvény nem ellenőrzi. Ismétlem, nehéz feladat! De azért megoldását Isten segélyével megkisértjük!

Hogy Erdélynek Muzeuma legyen, kimondotta az 1841/3. országgyűlés. E közakaratnyilvánitás elég bizonyiték arra, hogy ez a mai viszonyok közt is szükséges. Azóta a közértelmesedés terjedésének legnevezetesebb csatornái: a gyülesedés és sajtó jogai s szellem munkásságnak csak igen vékonyj szellemtyüvé vátatá, az erők versenye egyedül az irodalmi téren szorult, és igy a Muzeumok és tudományos iránya egyesületek szükségesebbekké lettek mint valaha. Különben is e kornak egyik jellemvonása a mélyebb tudományosságra, magash értelmi fejlettségre törekvés. Erre — nekem ugy tetszik — a nagyobb számot egyfelől a polgári élet örömekben és vigasztalásokban meddő-voltja, másfelől a megszaporodott anyagi szükségek fedezheti ösztöne birta, s csak kevés valaszlottjai a Geniusznak azon epedő ismeretszomj, azon tudományi szeretvedely, mely magát a tudást, az életnek eszmékkeli szépitését, és igy az ember messzze s magas czéljának mindinkább megközelitését tekinti. Bizeljunak. Ma többet s alaposabban kell tudnuk mint gelőtt, hogy akár anyagi, akár szellemi munkánkat értékesebbé tehessuk s az államnak is mindkétirányban nélkeelő igényeit kielegithessük. A mit az iskolákban látunk, hol a fiatalság a sokféle tudománytárgyakkal ugyszólván elhalmoztatik, nem lehet, nem alapos-s vagy felületes tudás lesz eredménye? De az imént letunt korszak fórlúinál nagyon is határozottnak látom azon törekvést, hogy az általános kösczülötget szakkészültség váltsa fel, s az eddigi mindenféle valamit-tudást elvetnak a tudomány mélyére haló alapon kösázitó fejjőik helyébe. A mindenkoriétés kedvezményes kiválásait meg a lángésznek sem adja az ég, s csak némely nyeglék követelik magaknak; de azok, kik az emberi élet és erő haláratz egyes tudományágak határtalan kiterjedésével egybemérni szokták, megelégszenek már ma, ha némi alapos tajékozó mivelteg után, egy szakban az ismeretek lehető teljességére juthatnak. Ily tudományosságra Muzeum és tudományos intézetek nálunk szert tenni bajosan lehet.

De ma a tudomány mivolta s érieke felőli fogalmak is meg vannak változva. Birminő beszéd és czáfra szó, bármenynyi utánmondás és hönögzkedés — lehet ugyan szép és hasznos — de még nem valódi tudás; valamint a tudományszerzésre is egy-kés évet elegendőnek nem tartanak, fel vagy egész élet munkásságokat kötik e tiszteletreméltó czélnak szentel. Ugy van. A tudomány nem puszta czifrakódasi vagy divatczikk; hatalom az, mely osztozik a világ kormányszábian, a trónja minden hatalmaknál erősebben áll; előny az, mely birtokosinak testkulcsiy kölcsönzi; szükséglet meg nem szünő szükséglet, melyet tetelet gerjesztő s koszorukat ad, mint a harcz diadala és polgári érdem. Avagy közelebbről megüll nemzeti unnepelynkön is ez ilyennek valánk-e tanuj?

A mit az egyenről mondék, áll az orszagokról és népekről is; erőszakosak ugy eléb, tovább, magával nem kő törekedni; ismeretkörüket, lattatárukat tágitni, a tudomány inkább kezokugyében esik, érdekükben álló ágait elébbviváig mivelni, a közmivelődés minden czükszét birtokukba keritni kötelesek, ha javukat gondolnak, s más czélnak a tudomány nem szolgálhatja megnyeri ohajtják. Oly népek és országok, melyek irónak s olvasóinak tökbége a tudomány szinvonalán alul áll, s melyek különösen a termeszettudományok, mathesis, mechanics, technica tiszta ismeretei nem avatottak s iparuk vagy annyira ős s a velők versenyelhet kevés mondhatóan, ölvedett más nemzetek mátma alá kerultnek vagyonuiag; amelyek gélig a tudomány kőlcsönnek agaiti, a mivelődés s haza szükségeinek, történetének, feldatainak, a nemzeti szellemnek ismeretszomjat s a szépirodalmat saját nyelvüken, saját eszmekörükben és önészjárásuk természete szerint szorgalommal nem mivelik, s ezek által az ősiszellőt az ősmagyarságot nem apolják, elébb-utóbb szellemileg is mások szolgaságba esnek. Ennt is a Muzeumok és tudományos intézetek szükségességéhez jutottunk.

Ez igazságok az emberiség életéből vannak merítve; de hasonlóra visz saját hazánk történetének figyelemmel kisérése is. Erdélynek mindig meg volt a maga külön feladata, mi abban állott, hogy a keresztyén polgarisodásnak, az európai tudománynak és aikotmányosságnak kelet felé védbástyája legyen. Ha ez utóbó kötelessége ez idő szerint megszünttnek latszik is, annyi iskolák eléborte lőjett a mieskedő. Nőki folytatni kell a polgarosító szere,ét elsőbbenben és azon kivül, terjesztjen a tudományt és vilagosság sugárait, megőrizni alkotmányos multjanak emlékeit jobb idők számára; mert ama formák, melyek közt e haza ezer évet boldogul töltött, mint puszta történetnyomozási tárgy lesz, vagy pedig a mi gondolkodásunkban. Ezt ismét csak Muzeum és tudományos munkásság utjan lehet elérünnk.

Ugy van tisztelt közgyűlés! E korunk és ebben hazánk népeinek s mindenkinek a mi hitünk szerint, hogy ők és viszontagságos évizedet is e hazában élni ki, hogy e az időben is magas-szivan gondolkozzak, s a tudomány és szellem dicsőségének egy mara lanuló emlékét állitni képesek voltak. A mik eddig ez ügyben történtek, ugyszólva csak jel-és eszmeláslés volt, s ennek a mi mivelt szellemünk s a Muzeum megalkotása idejének. A marosvásárhelyi, k-fehérvári és n-szebeni könyvtárak hallatlan alapitónak nagylelke felszázadát, sőt többel ezelőt megszépitte azon kort, melyben e hazában a tudomány, s közmivelődés szükségszerű szellemének új biztositékokra, nagyobbszerű tudományos intézkedésekre lesz szükségük; azért tetlék meg ők a maga idejében kötelességeiket, feltálé és intést adva az utókornak, nekünk, hogy a megtört ösvényen tovább menjünk. De ama nemes czélu intézkedésekre ugy szólva csak szavakban, hogy ugy mondjuk, s szellemi kivéve — nem központi helyeken vannak állitva, részint igen specialis érdekek szolgálatra látszanak rendeltetve lenni; mig az, melyet mi Isten segélyével most alapitni akarunk, szellemileg s szellemileg is a hazának egy egész szellemi intezetnul és tudnivágynak használatara, e hon összes népeinek mivelődése s erkölcsi emelkedése végett lesz alkotva. Nekünk és az intézetnek egyhekotő kapcsul kell lenni a multi és jövő közt. Bő kell töltenünk e szomorú hiányzat, az ohbizalom rombnyrövel, az igaz hazafiság szebb jövőt, jogositó müveivel. Nagyobb szerencsésfélesget alig tudnék képzelni, mint ha mi a tevés e határozó pillanatában, melyektől tűgg a legszebb lelkesedés, függ annyi nemes igyekezetnek sikere, oly kérdésekben, melyekben egy szép jövőnek magya rejlik — nem ércenők meg egymást, s a Gondviselés ujmutatását észre nem vennők. Igen, mert én abban, hogy e hon népei szellemi érdekeknek közvető jórbástyárollgondoskodjanak — ily intézt létnek, sőt az idő és korszellem surgető szózatát hallom. Csalódhatom, de sejtelmemet el nem titkolom. Jaj nekünk, ha e kor és nemzedék történetlapja iratlan marad. Akkor is jaj, ha semmit-nemivésünket kárhozatló ítélet lesz arra irva. Meddő panaszt s a visznonyok szerencsétlenségét mindig ugy ide nem elég; annak okait kérdi a késő kor szülötte s közvéleménye, és ez okok legtöbbkét éppen mi bennünk, gyönösegünkben vagy közönyös tétlenségünkben, hogy ne mondjam — rut önzésünkben — kell hogy keresse és megtalálni. Ki csak a tiszta hazafiság tetlei, a szellem müvei foglalhatnak helyet.

Ime egyik mélyebb oka napjainkban a Muzeumok, tudományos czélu intézetek és az irodalom fontosságának. Mint a hi sáfarai hűtezerszerecsben a vallás vigasztalásával enyhitik a fájó kedélyt: ugy a népek sorsát szivelsen ápoló bölcs és államférfi, az anyagiság tulsulya és a megpróbáltatás napjaiban vigasztalólag mutat az erkölcsiség és szellemi érdekek fejlődő állapotára, s mindkét oldnyitó körülmenyitát abban, hax — másétpp szenvedő — nepáknol a szép és nagy eszmék a szivekbez utal telnek, a jobbaknál a tettvágy ki nem hal, ha vannak a társadalmakban, kiknek munkássága által a tudomány terjed, az eszmék és tettek igazságát sokan érzik és keresik, a közerkölcsiség emelkedőben van. Mert az emberiség kelhiet érőkét fogva azon hitnél hit melegiti, hogy a szellem ereje bizonynyal megvédi legdrágább érdekeit.

Ezen állatlanos hatáson kivül lesznek még az erdélyi Muzeum és Muzeum-egyesulet mikodésének jótékony eredményei a közmivelődésre s az erkölcsiségre megszilárditására nézve.

Azon tényt, hogy e kis hon akarat- és erőegyesités által, mások segélye nélkül, a legpénzszegényebb időkben ily vállalatot letesitni bírt, az onérzetre emeléleg, a jövőre nézve biztéglag hit. Mert a mint Guizot igen szépen mondja: „a polgári élet alapozta és polgárok érzelmei közt létezik némi osztozgazás, mely célháladásukat rendelletésőokkel párhuzamban tartja, és azt mivelni, hogy bizalmuk azon arányban növekedjék vagy legyjon a mulandóságtól, s az idő alatt, vagy az idős és tudomány nemes mivelvel gazdagodva emlekedik.?

A muzeumi gyüjtemények, az intézeti személyzet és vásztottsági munkálatok a haznak történeti, földrajzi, statisztikai, ugy természetrajzi, földtani és mütpari ismertetését s lehető nagy körben terjesztését tárgyazván: az által a hazafiak egyfelől a hon földjének becsülésére, önismeretre, a közboldogságnak ott hol lehet előmozditására buzditatnak, másfelől pedig a gazdaság, kéz- és gyártipari, ugy kereskedelmi és vallásti szellem is — más tényezőkkel szemben — uji hatást és tendulet kap. Nekünk pedig ezekre nagy szükségünk van; különösen a haza multjának ismeretére azéri, mivel abból fejlődott s jelen, a multban vannak elhintve sokszor kő jövőnk is, mint a magban a tölgy, s mivel szellemi szükségünk a tudomány sága is. Miként tudjuk meg mindezt, ha az eseményeket az evekhez és emberynyomokhoz — ezekhez az idők örök rámához — nem kötjük? Miként tanulhatunk a lefoltyatkból, ha adatait összze nem gyüjjük? A tudás ott kezdődik — mondja Humboldt — hol a szellem, tárgyának minden anyagát birtokába keritette S valóban ugy van. Csak kinlódik, a ki hiányos adatokkal kénytelen dolgozni. Sokszor támaszt kételyt ünleleke, sokszor vezei észre a hezagot müvében, liija, hogy csak egyetlen adatka hiányzik, csak egyetlen világosságárárt esong, de az nincs, s nem tudja mit tegyen, mert meglevő forrásai tovább nem segitik: a még szerencsés, ha adatai hiányos-voltát elismeri, s ha nem épit bizton rajtuk; mert akkor nem kényelem kesére vemi szére, hogy a hiznak, melyet száklára vélt raknai, csak fuló homok az alapja, hogy onmaga is nem az igazság apostola, hanem a tévelygésnek volt terjesztője. Muzeum nélkül, kivált történeti tárgyban, lehetlen az eligazodás.

Mint a halvlag testi érzékeink által lesz szemléldődésünk tárgyává: ugy adjak a régi adatok, könyvek, okiratok, ermek, szobrok, kövek s más müemlékek szellemünknek rendelkezésére a mult idők kihalt alakjait, romokká lett alkotásait, feledésbe ment történeteit! Elhanyagolni, elpusztulni hagyni ezeket, annyit tenne, mint szellemünket lázcsó s halálcsapásokat fogadtatni. Ily nemzet multja zárt kriptához hasonló, melynek titkait senki sem ismeri, földuréghez, mely elboritott városok romjait takarja; ra nézt a lefolyt századok egy hangban az, kietlen szétszórtság; az jó tudomány, mely az idő, hasztalan szenvedett, mert elcsetben csak levél töltött, szerencsésen a mi nem tudott, jelenének nincs alapja, jövőjének nincs józan reménye; mint zöld lap szuk ideig-orág a világ tengerén, mig a feltámadt vihar nyom nélkül a mélybe merül. Ez — megvallom — mint a mai idők hajlama, mint a jövőnek remélyeire nézve, a multurnkban sok vigasztalót találok. Nem! nekünk a multat feledtnünk nem szabad, sőt azt lelkiismeretesen tanulnunk kell: is: mernünk kell a haza népeinek, egykori alkotmányának, kormányrendszerének, ipartapodalmainak, szellemi és erkölcsi fejlődésének történetét; a mi kincset a földgyomra rejt és felszine hord, a velünk élő népek keze és esze müve előállitott, és ezután elő fog éllitni, mind kötelessége ismerunk, egymás és a haza közjavára s az ős diszére fel kell használnunk! Ez ezt csak a Muzeum és Muzeum-egyesulet közös munkássága által érhetjük el.

Ezeket valóren ám az erdélyi Muzeumtól és muzeum-egyleti vásztottságtól; de nem az elsőt években, nem is egy-két hontársuktól, hanem várom ama hosszu periódt az évekenek, melyre ily intézetnek adva van ideje s szamitnak kell, várom az erőszaleti tisztviselők és vásztottsági, sőtaz ősszes egyesuleti tagok vallivetett és kitartó munkásságát. Azon távol nagy czél körvonalai alnak szemeim előtt, melynek egyes részeit évek, egészét évizedek, tán századok időkösszi szóktak megközelithetőkké tenni, s a melyek mindig az időhöz, a rendeltezés alatti anyagi és szellemi erőkhöz arányulnak. Bizonyos, hogy az első évek, mig t.i. a gépezet szabályos mozgásba jő, itt is a kisértetek, tapogatódászok, a kezdés évei lesznek.

És most tán buzditnom kellene e gyülekezetet, s álta tálvollevő hazánkiait adott szavuk megtartására, a Muzeumnak

Szabadságszeretet és Szellemi Szabadság Központja Egyesület Archívuma / Szabadságszeretet Szellemi Szabadság Szellemi Szabadság Szellemi Szabadság

tett igérétek beválására. Én nem látom szükségét. Nekem elég annyit mondanom, hogy alázási igaz szivemmel s szabadlyok megerősítése után kötelező erejukká vétel. Elég figyelmeztenem honfitársaimat arra, hogy az alázat levelszázszor forint csak akkor lesz valósággal a Muzeumé, és az ezt alapitó egyesületé, mikor vagy tettleg begyul, vagy kötelezvényileg biztosittatott, hogy tehát már most egyelül a mi szavunk-tartásátol, a szükséges tőke-erő közrendelkezés alá bocsáttatólul függ az: legyen-e Muzeum-egyesület? legyen-e Muzeum?

Oh, mondjátok ki, hazámiul! ezt az embert és népet megdicsőitő nagy szót: LEGYEN! és a szivekben e szó elkezdődik nyugodtlesz, mert tudja, hogy e szóban az úgy sikerére nézve a kétoraszág kétezer lelkes fiának szava van szent zálogul kötve, a birodalmi társnépek pedig tiszteletteli szivelhajlásai, Erdélynek, mely a tudomány és közfelvilágosodás ügyeért ily pélásban tudott lelkesülni.

A Mindenható, ki e hazát és ki népét balsorsa nehéz napjaiban soha el nem hagyta, szivünk szivébe ültesse s tajha a közös sors az élet legnagyobb tanulságinak megismerésére, szivünk só egyességre birna bennünket! Én buzgón imádkozom, hogy a mint azon egy szirlincz, a büszke Kárpátfegyszeg vissza körul-tekint, vagy hogy az osszze azon egy szeretet s hazai iránti hüség most és mind örökre annak minden jó fiát és hi népét!

Ilsen legyen velünk és tanácskozásainkkal! Szerencsém van az erdélyi Muzeum-egyesulet első nagy-gyülésére ezennel ünnepélyesen megnyitni.

— Az Erdélyi-Muzeum-Egylet alakító közgyüléséj meglelőzö napokon ez intézet iránti s az alatt is az erdélyiekre oly általános vala, hogy nem csak az ideiglenes elnökségre erteiszkeleteinek, de a legtöbb magánkori vitatkozásnak is ugyanaz volt tárgya. Mindenütt csak a Muzeumról, annak czélja, hatása és czélszerű szervezéséről beszélgetek, ugy a salonokban, mint az iparosok műhelyiben. A megyéiben ünnepélyességgel s a választásokat illelőleg már előre versiok keringtek, kézzel téglődtek, szülárdultak közvéleménynyé. Minél inkább közeledénk ahoz, hogy a czéjt megvett élelbeléptetve megtesselumi lássuk, annál inkabb törekedett mindenki iszteiba ülni, magát ugyszolva előkészitni, hogy érett fogalommal, s higgadt czélszerűséggel mind a gyülésterembe. A tetlleges részvét is e napok alatt ujabb gyors és szép lendulettel nyert. Sokan, a kik czelőt rövid idővel is mondhatnak ugy szólvány, szétszakat, sietének az egyleti tagsorába magukat folvételni. Farnap alatt Erdélynek Kőrnyszattl lakó, résztnt az orszag különböző vidékeiről az ünnepélyre siett hazaiak aláirásai által az alaptőke mintegy 20,000 frtnyi ujabb gyarapodást nyert, s e lelkesülés biztos hiszszuk, nemhogy hanyatlna, de még inrokedett fog, ha majd nemsokára a kőzgyülésnő kézzelfogható jelit látandja annak, a hogy alkodszat valóban a hazai közmivelttség haladását, a kelési kárpátok közt a mivelődési szellem honosultt eszközére.

Ha ez nem kevesebb fontosságú vala azon hatása, miszerint b. Bartakovics Béla ersek ő emnentuitja, a kinek hivatottsága és személye iránti hódolatát varosunk fényesen bebizonyitai készitett, nem fog eljőhetni, mind a mellett a közöség nagy lelkesedésére s az ez alatt az ellenjes nemepélyek-ra, a melyeknak részletei e lap más hasábjan olvashatók.

A közgyülés első napja, a tegnapi nap, sokkal esemény-dusabb, hogyszemnak teljes rajzat ily rövid idő alatt, ily rogtonnyo adni, ugyszólva helyszerszerű lehetnek. Be mennyire annak rendkivili érdekelttséget, a melyivel e tárgybani érteisitésinket, nélmely olvasóink várják, a kik az ünnepélyes megnyitason nem lehettek jelen, legalább is igényelten vázlatot adni meg kisértjük.

Reggeltő órakor lehettett, novemberi szép verőfényes napban sőt sugárjai, mikor a reggeli-ködtromba, az ő sugaraiban az orszaggyűlesénelnek, s közelebbről a Kaziczky-ünnepélyt tartók, a közöség gyulekezni kezdett. A karzatokat annepiesen öltözött hölgyeink koszoruza foglalta el. Alig telt el egy félóra, s az alapitó terem is egészen megelt, ugy hogy fő fő 64 ezer forint aláirási alapitói számára a teremn egy része tanácskozási teremul el volt kőnlitve. Itt az elnöki szék, s a hátteri falazaton disztimányek, zászlók, koszoruk közt Erdély czimere, s az ettellem falon a muzeumi parkban levő beszély olajba festett kép volt szemlélt. A tanácskozási terem a Muzeum rendes gyülésterme volt egészen megtelvén, igénybe vétetett Johnson János szót emelt, s azon indítványt tevé, miszerint régi alkotmányos világbeli szokásnak szerint egy különöttség hivnia meg a gyülésbe az erdélyi Muzeum-egylet oldalagi tagjai közt a Mikó Imre grófot is, a mit a közöség zajos helyeslő felkiáltásokkal fogadván, a különöttség (egész magyarba olázott igazi magyar hazaiak kardlal az oldalukon) elmentek. Ezalatt tobb nevezetes személy lépett a tanácskozási teremben, elsőszor is Kormányi Lőrinczt a terem herczeg ő m. A Közöség zajos éljeukkel fogadta. Ezután b Kemény Ferencz ő exja az erdélyi rendek egykori elnöke lépett be. A közöség oly rendkivili élénk részvettel és tisztelettel üdvözlé, hogy az éljenzés és a tapsz a szó teljes értelmében szünni nem akart, s a nemes bárót nem győzé magát elégszi hajtogatni. Erre a magyar akademia alelnöke és jelenleg itteni képviselője báró Eötvös József lépett be. A közöség szintén szünni nem akará éljenzéssel fogadta. Végre a kuldöttségekőrdekezett az elnökself egyuttt, a kik sémet szólhatnak az ő éljenzéssel udvözöltt a közöség; pár percz multva az elnök megnyitotta az erdélyi Muzeum-egyesulet első nagy-gyülését.— Erre b. Eötvös József állott fel, s a magyar akademia nevében warkodj és mely értelmi, hathatos szónoklatban mondt el udvözletet, s fejtegeté a tudományos müvelődésnek minden nemzetek, de kivalta magyar nemzetre nézve nagy fontosságát. Kiemelé, hogy volt idő, a midőn a nemzet kebleben tán némi pártoskodások voltak; de ez olyan volt, mint a fa ágainak szétterjedése. Csak egy vilnar kelitett, s imé az ágak mind összajlnak, A nemzeti nézet -egysége soha sem volt szilárdabb mint e napokban, mint az utóbbi szomoru évtizedben. Avagy nem az egyetértés bizonyitjavra-e, hogy egyes hazaiak kelisiésére kövezetésére ime éppen itt egy tudományos intézet alapittatik ? Igen, alapittassék, mert ennek szüksége elvitathatlan. Az öszpontositás eszméjét fejtegetvén, a kormányi öszpontosítassál a tudományos öszpontosítás teremszerét ellentét-gyanánt tüntette fel. De e jelés, s valóban magasabb irodalmi becsessel is bírő beszédet egész terjedelmében kellene közölnünk. Most csak annyitjegyezzünk meg, hogy az mély hatást tett a kedélyekre, s mindőn a nemes báró, a kinek személyét minden ki nagy tisztelet és hódolatszérzett szemlélé, mig szép s hatozs szavallata egykori parlamenti élettünk napjaira emlékeztetett, s kegyeletes, de fájó, habár édesfájó érzetet ébresze, mindőn, mondom, a nemes báró beszédét elvegezve, roppant zajos tetszés nyilvánult.—Erre az eddigi ideiglenes választmány ideiglenes titkára Finaly Henrich Lajos felolvasta a Muzeum-egylet szervezésére szabalyait, melyekből a közöség az imézett helszervezete és czéljaról értesülest meritett. E szabályok egyik pontjára, mely szerint nyelv titkos szavazás utján meghatározandó, Czyk Karoly felszólaut, ezenkiszálott, hogy ne mondjuk nehezteletet fejezi ki aziránt, hogy miután alig nehány aláirás kivételével, az elnöki szárólag magyarok által egy magyar intézet alapittatik, hogyan jöhet kérdés alá : vajjon lehet-e annak nyelve más mint magyar!? Magyar legyen, magyar a nyelv!!! kiáltá az egyszerű szónok, az alapitó tagok mind a magtoság, s ez általános felkiáltástal ugyszólván már megtörtént a szavazat. Szónok e tárgyban magyar szellemü, önérzetes szép beszédet tartott, mely megtévő hatást! De elnök ő excja azon szétzés fegyzéje alatt, hogy a szavazatot ugy szólvánmond mégis jobb véghezvinni, nehogy könyszerítő eljárás vádjával kelljen szólnia a gyülés, s igy gróf Lázár Miklós elnöklete alatt egy vlasztámányt vezetett ki, a melynek tagjai valinak : gróf Teleky Domokos, Gyárfás Dunakos Pál Sándor urak, s a kik a szavazatokat számbavegyék. Elfogadtatott. De mielőtt a szavazás megkezdődött volna id. gr. Teleky Domokos inditványozá, miszerint a jegyzőnyelve iktattassék, hogy e szavazási eljárás mon mindenkivili körülmény ideiglenesen fogadtatik el; de idővel, adandó alkalommal ki lő jelentve, hogy a alapszabálylyok czikkszorozatból. (Helyes! Eljen!) — Erre a szavazat bezdésére kinevezett bizottmány a mellék terembe vonult, a hova a szavazati jegyzőt bori rendes Muzeum-egylati tagok szgenkiszálott s a szavazatokat ugy szólvánszavazatuk egy urnában lőkék, s a másik ajtón visszakerültek a tanácsterembe. A nagy gyülésen 383 rendes tag volt jelen. Midőn a szavazatok számlavetetek, bámulatos véleménygyesig nyilvánult A szavazatszédő vlasztásnak lejtelenyén az eredmenyt, az elnok a fesultan várakozó közönséggel jelenté, hogy a magyar nyelve 383 szavazó tag közül ejben 383 mond: igen-es szés e nyolczvanharom szavazott, tehát osztatlan többség! A közöség harsogó éjenelt egy elegtéledérelt hazafiasan szép szavaival erdélyi Muzeum-egylet nyelve tehát magyar! — Most gróf Bethlen Farkas erdélyi Rendelemeleg vonatkozissal nemzetünk multjára, kiemelé a historia hatasát a nemzet életére, a kivánta, hogy multunk tanitsan meg minket cselekedni a jövőben. Rajzolva multunknak fontosságát, s kiemelve annak kegyeletjét az utánunkmenőknek iránt, szomorian felzuduló hangon mondá : „Ez az, a mit tobbé nem birunk! Ez az a miért mi most sirunk!" Beszédé szinten nagy hatásu volt. — Erre az ideiglenes titkár szépen szerkesztett jegyzőkönyvet olvasa fel az ideiglenes vlasztmány eddigi működeiről. Mire Tisza László kiemelé, hogy elnök ő exclját szallásra kiserjük a gyülés éljenjes közt fogadta s hajtá vegye ez indítványt. Az elnök gróf ur hárand jő Teleki Domokos, mondá hogy a kösöznetet ő excja lelkes kiadtemőert s kérte, hogy tovabba e együtt maradjon a gyülés szétzen.

Mintám 3 orakor vette kezdetét a lakoma; melyben kormányzó herczeg ő magassága is részt vett. Legelőbb is gróf Mikó Imre ő maga emelt poharat Erdély nagy fejedelemert Császár és Király Ő Felségéert, kit a felalott 230 számra mendő szétzen-ünnepélyére ajánlott. Most ugyan a nemes gróf Teleki Domokos emelte poharát a szétzet magy sorsát, mely a viharok közt is kinő s felvirágzik; s ugyszólva az irodalmat, gróf Teleki Domokos kiemelve, hogy oly innepet dünnt, melynek czélja a nemzetiség felvirágzása, ellete ez alakban: Ez az ünnepélyes legnagyobb férfiait adja, s e mellett nemzeti mivelségunkban s ugyszólvány fenntartja ő excja szerszmind az akadem a jelenlevő tagjait. Daniolik János kunonok őnga, kit a kapak aranyszájunak — s most látjuk, hogy miétám — nevezék, szép felkoszonésében kiemelte, hogy a magyar nemzet ugy szólvány mindig mivelődő nemzet s mivelő a régi elébe lépik, s mivelisége által tisztelettel követelő rokonszenvet kelő virágzása által más népekben, s ha tán el kellene buzna is — résszetet sirja fellett. — Felemlité a szónok Erdély kiemelkedő szellemszerben és emberekben, magasztalva emlite honleányait, ellete az egyleti tagok sorát kiegészitő gr. Mikó. Grof Bethlen Janos a Muzeumért és alapitókért. Banffi Albert báró ur magyló felkoszöntést monda Bartakovics Béla érsek ő méltára, ki Erdély oly ohajtva várt. Oh hová lett Erdély? — s a hon nyra kérj szeretedet; ne vét, hanem lelkesedést s kitartást szenteljunk neki. Tisza László kedves előadassal emelte ki báró Eötvös sokoldalu lelki szellemi tulajdonait, s rei urlettünk pohárt. Gr. Bethlen Farkas egy mindnyájunkéban vissznagozott köszöntésben idvezöle báró Kemény Ferencz s Szemere Miklós urakat, s ezen pst Nagy Bánya részéről küldöttség elnöke, egy tuzes s kedves elodásu szónok Erdély elő fiát, ki mint gyémánt kapcsi alá a mult és jövő Kőt — gróf Mikó elette. Gr. Kemény Dániel ikt-elöttet a hivatkozott Tisza László s a tarsulat közel-bbi gyülésében a protestansok iránypaban lett kezeltyéni nyilatkozatairól, s kivánta, hogy ezek a Királyhágón innen is vissznagra találjanak. Gyárfás D. a nemzeti szinhaz jövőjére köszönt, hogy a Nyár jelképű nap fai vett fel, melyet, hasonlitá az irodalmi, gyülekezeti s tudományos irányi jelleket, s mint ennek egyikvezetőjét elettek, Csengeri kivánva azonban hogy nemsokára czibbi terére — a publicistikaira — menhessen el. Gyulay Pál Kovács Gyulával, a testvér magyar Muzeum őrzőri Bethlen János grof — Szécheny i. Gyárfás Domokos Kolozsvárrt s lelkes polgáraiert. Horváth János Fehér-megye egykori képviselője egy jól találó pódazaba festé barátok óhajtasait. Bethlen Farkas grof Nagy-Bánya küldöttjeire monda szép felkoszöntést. Báró Eötvös Erdely hölgyeire, mint a karzatban nagy számmal jelen volt hölgyek szivélyes bókkal fogadtak. B. Kemény István egy meghatő felkoszöntés után elmondá ugendájt, 1) minden magyar turjo mindig nemzete sorsát méltösggal, 2) minden magyar legyen jó gazda, mert az egyén vagyona a nemzet vagyona, 3) minden magyar ápolja a tudományokat, hogy balorsza közt ezáltal véglje meg nemzetiségőt. Tisza László Erdely jövőjére kezességőert az ifjuságért, b. Jósika Lajos magyszerű felkoszöntésben ellette az egyetértést és kitartást. Nagy Péter ellet egy férfiut, kiamá fejedelmek iradeka, kiknek jelszavul volt „jobb adni, mint venni" ellette gr. Keménysámuelt. Hincz lutheranus lelkesz ur kiemelte, hogy mind a mellett, hogy tél van mi egy breczes gyülekezétel ülteünk, mely alja isten, hogy a béke s a polgári és vallásos szabadság virágya fölott terpeszse azét lombjait. Eljen az általam imádva szeretett magyar nemzet; de éljenek a többi nemzetek is. Éljenek a haza minden népei, kik most is egyértérésben vannak. Kemény Sámuel gr. Dió Ferencczet, b Eötvös a magyar akademia Muzeumért, gr. Bethlen Farkas, Paget János urért. — Herczeg ő magassága végig réjen vett a lakomán, hol a magyar szokott nyilszágval s őszintségével monda ki sok mindent abból a mi szivén feküdt.

Konstantinápoly, nov. 2. 1859. — Nehány hete hogy a Milos állat bortönbe zárt senatorok ide menekultek, a porta vendegszeretőleg fogadta őket s ízetést rendelt számokra; mult szombaton a menekultek lakhazában egy sima Guistin Grubich, és egymas szerint Sumnai Drakich jelentkeztek meg a szomszédos szállásokat mondják, hogy életoket mentették meg, a Milos állat kikuldött gyilkosokat lebeszelvén az ő megölési szándokról, s midőn amazok közöttesket fejeznék ki, Dakics egy revolvert vett ki ruhja alól, s azzal 5 lövöst lőt a nőtlen, hogy valamelyiket megsebesitette volna; ekkor egy törrel Aranghuchelet szakarat rohanta meg s azt ugy szivbe dőfte, hogy rogtón meghalt, a lövöskre odakerülő rendőrök elfogták a gyilkosokat, ők bevallják, hogy Milos állat kuldötteik ki, s gazettetőkel mint hazafiuk hős tettjeikről tisztán szólnak, s a szomszédos szállásokat lövöldozva nagy tőrokbárat volt, kivetkezőleg a szerb nemzeti párt előtt igen alitt, ő már szultán Mahmuttól a Nászám Ilihárt, a mostani szultánt a Medcsidch rendjelt nyerte; hátramaradt családjára a porta nyugdij biztositott.

Mint rendkivili nagy különösséget emlitem meg, hogy az Aidin Smirna kozöltt vasutvonalon dolgozó munkások a Szélhal-el-dinn erőösben egy nagy orosznjnyi laittak, nagy vadászat rendeztetett elejtésükre, ugy hogy mindnyájukat elfogták, — nyugszik hogyan vetődhetett oda a büszke alkalthalty, talán alattvalói fellázadva ellene megfoszták trónjától.

Sir Bulver az idé való angol kovet valoba utazott el, hogy az ott mulató Alfred herczeget tisztelegjen.

Az ottmulató Alfred herczeg ő felsége ő felsége fogadtatik, s 40 fatul rohatokl ki és égettek el, Orfahtól Karakabecskig egyetlen falu sem maradt meg, 500,000 kile gabnya, s 100,000-nél tobb juhot vettek el, s midőn ők bevegeczek vanadul mőroket, akkor a kirabolt helyeket felgyujtottak s a szomszédos falvakat kimosatva hasonló módon szerezték azt meg s kirabóltak szomszédiakat; ezen utolsóknak kezébe esett Planchet pipők.

O már 1830-ba mint jézsuita missionarius jőtt Beyrutba, ott a szerb szabadságharczban résztvett, s a trasnovoi nap pőkke nevezteteik, multévben pedig a szent szék képviselőjenek Örményországba, Mesopotamiába es Kurdistanba; ő székhelyet ez év elején Mosulba tette at, a mint Hómaban volt mennedő, ezen ujjelenő összeszerzett roppant kincset szállitanak meg, a midőn Diarbekirhöl Alepp6ba menne, mult hó 16-kán Szuverek varoska közelében a kurdok által megtámadtatott karavánjá kiosztatott, s maga az apostoli követ is annyira elverteit, hogy Szuverekben (hova visszavitetett) iszonya kinok közöt meghalt.

Omer pasha ugyancsak kegyveszőtsége esett, tartózkodási helyul Karpt jelöltetett ki neki, s Ahmed pasha nevezteitt ki bagdadi kormányul, s Ali Ghalib Hasszafa pasha megérkezőtt. Sőt a mi tobb, Omer pasha Erzinghanban parancsolatoki, hogy egy oda kuldott bizottmány előtt igazolja magt s az ellene emelt vádak ellen; de Omer pasha megtagadta az engedelmességet, s azt felelte, hogy ő csak az ő rangját biro illőbirak által illetheti meg, s csak ily törvényszéknek van hatalma, meg szép lenne ha Omer pasha a lázangó arabok fejére állana s magát bagdadi szultánnak tenné — kitelhetik tőle, mert ő roppant nagyravágyasi táplál kebleben.

Isten áldjon. O. B. —

Abrudbánya, nov. 6. 1859. — A hazafi lelkulet nyilatkozányitol mi sem maradtunk el. Bár kissé késtünk, mai napon megtartottak a Kaziczy-ünnepelt, melyre hosszas hornit napsain kétszer is elhalasztatott s szerintünk annak az ünnep közöségy gyült be, szép hölgyek sora állat ékesitve. E nép, mely minap a szemfényesztő s komédiást részvétlenége által ütze el, a mai egyszeri ünnepély szellemet egész lelkesedésel fogta fel. Ez orvendetes vasárnap volt.

Fábiró V. ur, megnyitván nyilatkozta ván a szétzet, ref. lelkész Basa I. ur lelkes bevezető szónoklatot tartott; kiemelte beszédében azon közszellemet, mely a valódi nemes és magasztos ügyek iránt egész nemzeben uralkodik, azon lelkulet, mely a nemzet jobbeit irati hatálon s szép szavakban szólnak nyilatkozik, ennek kifolyásként tüntette fel mai összejöveteliket. Azután Kaziczy ellétét rajzoltaróleben: Midőn — ugymond — a nemzet nagy része saját dése anyai nyelvét felednt kezdte, midőn a nemzet palotáinak ifegen nyelv uralgott, eldiétt a magyar nyelvnek ez apostola, s beszélni irni kezdett e nyelven, mely oly édesen zeng mint az Aeolharfa éjfeli órákban, a Memnon szobra a hajnal hiborában, s hatalmasan mint a harczi tárogató. Minden nemzetnek édes anyai nyelve elvisa tizhatlan tulajdona; ezt megvédeni a nemzet szent kötelessége. Azért, ha nemzetek áldozatot hoznak nyelvok és irodalmuk csinosodásért, ezért senki se kárhozassa öket; mert a nélkül a civilisált népek sorában nem nőnek illhatnak. Ha van számunkra a jövőben örömi, boldogság, nemzeti jólét; ez csak testvériség egyetértés, a haza és nemzetiségbez való rendületlen ragaszkodás által érhető el. Haza és nemzet kötelske a nyelv, melyhez bajnoka volt Kaziczy, ki a nemzettől az örökoldi koszorut kiérdemelte.

Utánő Arkosy K. ur olvasta fel Kaziczy nyomtatott

életrajzát. — Ezután Szederjesy egys.-hivő lelkész az szavalta el a Kazinczy emlékre czimű költeményt. Végre Széles D. úr ékesbeszédel zárta le a gyűlést, melyben kifejtette szép törekvéstt emelte ki vissza-vissza a nyelvet, mit nem vétek szakat zvatara, nem idegen hódítók uralma, hanem saját erendőd bűnünk, az idegen bálványok imádása rabolt el tőlünk, miőn vétkes hanyagságunk által a kultúld gyásza szajkóvá lett. Mégis vizsonatagságos mult után a jelen ügyben több van tünk a mint, mint a fuj. Nincs ovünk pirulni a multtet; mert fontos eredményeket vivtunk ki. Reménynyel tekinthetünk a jövőbe; mert jelenlegi vezérszava a hazafiság, mi mindenkit estügyedelten erczlyre hundult. Intő szavai az szellemet, kinek ihlése, mig magyar irodalom lesz, — élni fog!

Befejezésül aláirási iv nyittatott a Kazinczy-emlékre, s melegében szép összegczke gyült be, mi nevezett czélra az Akademia rendelkezésére fog megküldetni.

Éljen a haza, éljen a nemzetség, éljenek bajnokai!

Dr. O. J.

Ujdonságok.

— E hó 21-kén városunkba érkezvén kormányzó herczeg ő magasságá, ki a Muczum-alapitó gyűlésének országos ünnepét e városban jelenlétével emelt; tiszteletére a varosi előljáróság által fáklyás zene rendeztetett. Az ünnepélyes tisztelkedést mindjart egy szomorú esemény követte, a város kelet részén levő tűzhely ki, s a mint hallszik két épület lett a gyors lángok martalka.

— Vásonunkban rég nem tartott élénksége tüdezett el a Muczum-egylet gyűlése. Mindenféléről omlik az értelmiség, s a nemcsak Erdélyt, de Magyarországot is szerencsés ember is p. o. Szathmár, Nagybanya diszkuldótösséget képviselettik a kozemzeti ugy iránti részvétoket. Nov. 21-kén érkezett meg a magyar akademia kuldottsége. Ugyan e nap este a piacztérnek czakkum hasadékban levő nagy sokadalgó fáklyás menet meg czérben kiállitott énekes karral jelent meg akademiai küldött, s nagy hazánkfia b Eötvös József az szállósa előtt, a sok részben class cus Bánfi — gubernator-fő-lelke háznál, hol nagy a megtisztelt mint a megtisztelő részesedő szónokok hosszu sorban utczán czélhelyen szónokok voltak Nagy Péter, kinek elragadó beszédén az ünnepelt b. Eötvös meghatólag felelt. Innen a fényes menet erő Mikó Imre ő nmga haza alá vonult. A nemes grófi gyönghélcsége miatt a felette hiu időben kun nem jelenhetvén meg, a nemesiv helyet nagy czélú fogadta es viszonozta Tisza Lászlónak ideviő szónoklatát. A fáklyás menet közepén voltak a varos és czékok szózlói, melyekből a nagy közönség egy hangos éljenzel vett buesit. A magyar akademia részéről megérkezett küldöttége Ipaj: b. Eötvös József, fl. Dániella János kanonok, Csengeri Antal és Kovács Gyula urak. Sajnálatlal s nagy sensational vette mindenki, hogy az oly nagy tisztelettel vart Bartakovcs Béla czikk s czeljin nem jelend meg. Tisztelettel nagy czélkszerűséggel voltak intézve, mint a mint az egylet reszczéli, a kik is a protestans iskolak ifjusága, az egylet és varos részéről fényen kuldöttséggel ellott keszen ő nmga fogadtatta, a gr. Mikó Imre ő czéjn tartott volna dévizét szónokolni, de a Kovács Béla szónokat, mint az ennyi betukkel ragyoghat Muzeumunk évkönyvében; e nemes férfiu javaslan legelőbb is a testvérhon részéről 5,000 forint alapitványnyal most szervezendő egyletunkhez.

— Lapunk mai száma mellett küldjük szét Kövári László előfizetési felhivását történelmi munkájára, melyet ugy a közönség mint a hazai nagyobb és kisebb lapok megérdemlett elismeresel fogadtak. Erdélynek legelső álatlanos irodalmunk az magyar nyelven, s az olvasó közönsége nézve az előlizetés kedvező alkalmat nyujt, hogy a jelen munkát a bolti áron sokkal alul szerezhesse meg.

— A Kazinczy-ünnep alkalmából egy szép irodalom keletkezik. Kovács Lajos és Farkas Béla költönk, ki ez ünnep megiratását legelőb inditányozta, felszólitja mindazokat, kik az országban ezen ünnep lyeket rendeztek, hogy minden nemű dicsőítesek, lakomakat, szini előadásokat, szónoklatokat verseket stb. az ünnepélyek leirásai egyiránt dec. 10-ig hozzá kuldeni sziveskedjenek Miskolczra. Hasonlóan Kempelen Győző a „Szegedi Hirnök" szerkesztője előlizetést hirdet „Kazinczy ünnep Magyarországon" czimü vállalatára, 1 uj forintuál; dózsi pédányban 2 fl. Szabó Richard, az ünnepélyt fel- és leszólalt szónok szentelve a leendő jövedelem hasonfelest, előlizetést hirdet egy „Kazinczy Album" czimü vállalatra, 2 frt 50 kr előfizetési ár mellett.

— Temesvár, nov. 12. A „Presse" irja: A szerb-bánáti helytartosság részéről kihirdetetett, hogy az országos szükségek, és a foldtehermentesitési költségek fedezésere az 1860-ik kőgizgazatási évre a Szerb-Vajdaság és Temesi Bánság számára adópótlékul, az országos szükségek fedezésére minden direct adóbol forint után (beleszámitva a háromkirályi adót is) egy szabályt rendkivuli adópótlékot is) két ujkr., a foldtehermentesitési költségekre pedig minden forint után harminczenyelcz ujkr. rovatott ki. (Az összes adópótlék tehát minden forint után 40 ujkr.) M. S.

Nemzeti szinház. Nov. 19-dikén „A Kunok" Császár ismert dalműve. Fridrichné (Margit) az első felvonásban nem igen volt hangjánál; de a második felvonásban levő nagy áriáját igen szépen énekelte, miért háromszor hivatott ki a hangos megköszönésére. Tolvajné (Andrásné) vegig szép hangjátkivul játszott, s kellő tüzzel énekelt. Andorási szerepe kedvez Follinusznak, kinek közép hangjai erőteljesek s szép iskolája által hatnak. (Ev. Béla) király szerepében Szücs nevű tálat tette első próbáját szinpadon. Kissé bátortalan a megjelenése, de tenor hangja tiszta, habár kis terjedelmű, s igen érthetően árikulál. Mikszi harmad rangu szerepekre helyet betöltendi ha kissé otthonosul a szinpadon. Bodorfi (Uzád) gyönyörien énekelt; kivül eléi felvonásbeli magány áriája igen hatott. Kulonben az előadás nem volt sugosvágó; az oly szép quintett csak a végefelé kezdett szabatosan menni. A mühöl értelemzavaró kihagyások történtek; Miksa szerepében a szinlap szerint S. Miksa nálunk kellett volna fellépni, s Lang M lépett fel, s minthogy a szerepre talán kesztelen volt, tehát kihagyták a mühöl annak egy részét, s a végjelenetben dal helyett szavallatot hallánk. A nő kar két vagy három egyénieg által s igen gyengén volt képviselve. A személyzetből az alt szerep hiányozván, mig tenor kellettel itt is tobb van; nem tudjuk mi lesz itt a telen az operával, ha — mint illik — Ferenczi Izabella és Singer R. nem fognak visszajönni.

Nov. 20-sán „Szökött Katona." Komáromi Gergely szerepében mindig kedvencze a közönségnek. A szini lapból sajnálattal látjuk, hogy Follinuszné beteg

Nov. 21-én „Diogenes," szinmű Tyai Feliszitól. Mára szinműnek is gyengén van előadlíva a vihus jelenetben. Az egyszerű téte Paulay olvadozó és érzelgő játéka. Jánosiné Aspasia szerepében helyen volt ugy játékban, mint öltözködésben, csak vagy kétszer tulzott az indulat kitörésében; de elkell ismerni, hogy jó drámaszénző. Egy uj tag, Verő Aloisia szerepét, s ugy látszik jó orgánja van, s némi könnyüsége. Az előadást egy intermezzo zavarta, a városon gyuladás történt, a közönség kezde kivonulni, de értesülve, hogy nincs veszély—bennmaradott, s a játék folytatatott.

Nov. 22-dikén „Egy fogoletlen" E est dicsősége a Fridrichné (Gilda), és Pauli-é (Mantua herczege) volt. Az utóbbinak szép s fókent magosabb tenorhangjai, tiszta articulatioja, egyaránt tetszettek, a nagy közönség nemcsak tobbszor háromszoros kihivásokban, de hangos éljenzésekben is részesitette. Előadás elég szabatos.

23-án a szinházban disz-előadás. Bánkbánt adták, s Szénfi Gusztáv egy szép zeneszerzeménytel Erdélyi „Konyöröse" czimü kolteményere énekiik el, mind disz magyarsia oliivez. E' tajosan fogadott zeneinü grof Mikó ő nmgának van ajánlva.

Politikai hirek.

—A „Moniteur" czikk, mely a békeötös létrejöttéjtetlenti, semmi nevezetest nem tartalmaz, a mi különös kiemelésre lene érdemes. A távirati sürgöny e tekintetben elég kimeritő volt. Annál tobb figyelmet érdemel Walewski grof korsürgönye, melyben hosszasságnak negyedrészével is beérhette volna ugyan, de azért mégis egyik legszebb diplomatiai pontot tartalmaz. Csak keltőt akarunk kiemelni. Első az, hogy a hivatalos okmányon hiába keressuk azon igéret ismétlését, miszerint Olaszországban soha erőszakos beavatkozásnak nem leend helye, ambár mésfelől, az igaz, olyasmi van benne, mi fenyegetés jellemével bir, mert azon mondat eddig — valahányszor a restauratiorol szó vala, — mindig a „non intervention" igérete is hozzácsatoltatott, fol kelle tunni, hogy Walewski sürgönyében egyedül a restauratiorol van szó, a nélkül hogy ezen emlitést a lonnebb megvetett szavakban. Dissolut hogy ezen emlitést a lonnebb megvetett szavakban. Dissolut dik megvetésnek a francia kormány, s valóban kellő miniszter elősorolja a zürichi békeötös előnyeit, a mik — ezt teszi hozzá Welewszki grof — még temesen növekedtenek, ha Ausztriatol Velencze számára kölnovit kozigazgatási és nemzeti hadsereg ki leszen tve. Ezen utolsó kitetel vigasztaló, s ugy szólva az egyedüli tekintetben nemcsak még semmi igéretet nem tett, hanem hogy Franczinorszag meg korant sincs biztositva az iránt, hogy Ausztria ezen engedmenye ráállandó; vegre pedig a francia miniszter e szavakkal meg azt is kiólvashatta, miszerint Napoleon csaszár kirantaszt az osztrákoktol Velencze számára követelendő engedményekbol — ha ugy szabad mondani — eletkerdest csinalni. Egészben véve Walewski grof sürgönyével a restauratio barátjai meg leszenek elégedve és csak azon kivánni valójuk lesznek, hogy a restauratio a francia kormánytol ugy szólva kiszakitassa hogy ugyanezen elveket vallanak, a mi ő felsége a szárd királyhoz intezett levelben nem tett.

—A Parisban megjelenő „Courrier du Dimanche" következő, mint állitja, hu fejtegetesét közli azon nézetekrol, miket a szárd kormány Victor Emmanuelnek a közép-olaszországi ugyekbe való közelben beavatkozasa mellett az europai hatalmakhoz intezett. „Nur tobb mint egy hó óta kerczingek olynema alapos hirek, melyek egy szicziliai fogyveres erőnek, mely az egyházi allam hatarán öszpontositva ali, Romagnába valo betöresét valószinnek mutatják; ezen betöresnek czélja lenne Bologna jelen kormányát megbuntetni a kormányszéknek a szicziliai tartomány helyreállitani. Ezen hir a népességben igen nagy ingerültséget idézett elő. Ezen népek kulonben is mar tobb idő óta folytonos igazolitságban vannak a jövő sorsukra vonatkozó, egymásnak ellenmondó hirek következtében. A bologni hazafiak ezen betöresnek megelőzésére nagy fontosságu intezkedéseket tettek. Az forgott kérdésben, hogy a nápolyi támadás megelőzésének azáltal, hogy magok a romagnaiak fegyverkednek a háborut a szicziliai területen.—Victor Emmanuel, ki alitta ezen vallalat vezetésének nagy fontosságát, ugy szólva az egyedüli ember a magyarösszialását minden arron megakadályozni. — Egyedul szárd erőtelebol és kötelességebol meritve tanácsol, elutasitorta megkimélni Olaszorszagot a háborurettentő megtorlattalasitol, melyi Nápolybol az egész felszigetre ellenjol volna, s a szicziliai tartomanyt a szárd kormánytol a szárd vezetőt idézte volna elő. E közben Garibaldinak Turinban összejövetele volt Victor Emmanuellel. Ő felsége eltérésére adja, hogy a háboru tervét Szicziliában kezdtatnia kell. Garibaldi tabornok a legalázosabban kijelentette a királynak, hogy ő a jelenlétel fogva vallja, hogy a szicziliai terület felelősséget. Garibaldi tabornok Olaszorszag csapatait igen türelmetlenenek festette, kik ezen elviselhetlen helyzetnek egyszer mindenkorra veget akarnak venni, és magok akarnak jelt adni a háboruta, mintán az eltünik kikerithetőnek latszik. Ujbol ismételte abbeli ohajtasat, hogy a király kivánatának engedelmeskedhessék, de egyszersmind kijelentette tehetetlenségét arra nézve, hogy a jövőt illetőleg bármi felelősséget is magara vallalhasson.

Ezen helyzettel szemben Victor Emmanuel királynak azon erőtcsi felelősségre kellett gondolnia, mely ő felségére azátal háramol, hogy a lakossagnak bekeletzési ohajtasait elfogadta, s neki királyi szavat adta arra nézve, hogy ugyuöket Europa előtt kipiszkoldeni. A szicziliai eltéresza megelőzni az azon veszélyes kitörést, melyet Romagnát fenyegetni latszanak, s feltette magaban a maga idején közbe lépni és pédig oly módon, a mint ez elöite szükségesnek fog latszani. Következek tehat be akár valamely forradalmi, akár kulsőt ellenszegy, a király Victor Emmanuel ugy latszik, hogy a szárd kormánytol a szicziliai tartomanyt a fegyverekkel szemben, és magok akarnak jelt adni a háboruta, mintán az eltünik kikerithetőnek latszik. Ujbol ismételte abbeli ohajtasat, hogy a király kivánatának engedelmeskedhessék, de egyszersmind kijelentette tehetetlenségét arra nézve, hogy a jövőt illetőleg bármi felelősséget is magara vallalhasson.

Ezen helyzettel szemben Victor Emmanuel királynak azon erőtcsi felelősségre kellett gondolnia, mely ő felségére azátal háramol, hogy a lakossagnak bekeletzési ohajtasait elfogadta, s neki királyi szavat adta arra nézve, hogy ugyuöket Europa előtt kipiszkoldeni. A szicziliai eltéresza megelőzni az azon veszélyes kitörést, melyet Romagnát fenyegetni latszanak, s feltette magaban a maga idején közbe lépni és pédig oly módon, a mint ez elöite szükségesnek fog latszani. Következek tehat be akár valamely forradalmi, akár kulsőt ellenszegy, a király Victor Emmanuel ugy latszik, hogy a szárd kormánytol a szicziliai tartomanyt a fegyverekkel szemben, és magok akarnak jelt adni a háboruta, mintán az eltünik kikerithetőnek latszik. Ujbol ismételte abbeli ohajtasat, hogy a király kivánatának engedelmeskedhessék, de egyszersmind kijelentette tehetetlenségét arra nézve, hogy a jövőt illetőleg bármi felelősséget is magara vallalhasson.

—London, nov. 14. A „Post" ma ismét visszatér az „olasz kérdésre", mondván, melyek, miket bizonyosnak tekinthető most, hogy egy hó lefoglása alatt congressus fog egybegyulni, s hogy Anglia abban képviselve lesz, de mihez a „Post" magyarázolag hozzá teszi, hogy a congressus mühöldese szigoruan tanácskozásra a tanácsadasra fog szorittokzni. A congressus nem fogja tulajdonitanja magának a jogot, végzéseinek szurony-eskardal szerezni érvényt. Oly congressus előtt, melynek fóladapja, ficzor erőkösi befolyás alkalmazasa, melyből Anglia mindig jobb eredménytel várt az olasz kérdésben mint kormány tanácsi beavatkozástól, egy szabadelvu angol kormány nem vonhatta magát el, mintán oda éppen azon elvek diadala végett megy, melyek szivesen fekusznek. Az „Advertiser" szintén jelenti, hogy Anglia a congressusban részvevőszt megigérte.

Londonbol nov. 16-ról irják: Egy hadügyminisztert parancs előtt a berlinai bustetel, bizonyos esetek kivételével.

— Florenczbol irják, hogy azon huszárcsapt szervezete (1200 ember), melyet a magyar háboruhól ismeretes gr. Bethlen Gergely vett alitul, a legjobban végrehajtatott. A modenai, regioi, carpii, guastallai es massai püspökök tiltakoztak a dictatorsál a 1850-ik Sicouffi-tervezet behozatala ellen, mely a papok törvényhatóságait megszüntetti.

— A közép-olaszhoni ugy legujabb stadiumára nézve hiteles levelek utan ezeket közöltetjük: Victor Emmanuel király tiskelesen el vala batorzva, s Garibaldi parancsoraszt a felszabulott tiszteg elfogadásra folhatalmazni, sőt (mikent ezt annak idejében megemlitettuk) már hetek előtt legalább pillanatig azon szándéka volt, hogy maga meveznék ki a herczeget Közép-Olaszország regensnek. A mint Dubourdieu tabornok, ki ez irant eltekenzendő Párisba ment, azon hirrel jött vissza, hogy Párisban e kinevezést schogysem ajánják és hogy a dolognak mindenesetre a nemzeti gyűlesek szavazata utjan kellene letennünk. Az alairásra kesz rendelvény tehát félreöntetett, a mennyi czél gyűlesek egybejövetel es Carignan herczeg megválasztatott. Ezen eredmény tüstént Turinba ugy, miként Párisba táviratoztatott, hanem czalatt Napoleon császár kipuhatolta a kabinetek indulatát és azt nem igen biztatónak talalta, nevezetesen Austria és Franczinorszag, hogy Carignan herczeg regensszegge egyenes ugy lenne a zürichi szerződés ellen es hogy ily esetben s szerződés Ausztria részéről nem fog ratificáltatni. E tudakozások folytán Napoleon császár Victor Emmanuelnek azt tanácsolá, hogy Carignan herczeget visszautasitsa birja. E hó 8-kán érkezett Turinba a császár e tudósitása; a király tusténi egybehivatta a miniszterket és Ill. Napoleon surgelő tanácsat kozlé velük A miniszterek teljesen le voltak verve, a király szintén melyen megtiltolottés néhány perczig a szinszoba cesond uraival a fegyverekben, melyek szerint a király szakasztott lélbe, kijelentvén, miszerint érett megfontolás utan a legujabban kivánt áldozatra is raszánja magát, de Középolaszhon egységét s smmi arron nem akarna olászlódni! Turinban a regenssége ellen hangulatok, csak mas szemelyiseget szándékoznak az olaszoknak. E szemely meghatározása képezte a miniszteri tanácskozás fötargyát; másnap a király meg más tapasztalt forfiakkal is értekezett es midőn az okaz kuldottseg Carignan herczeg ellen megjelent, az megkiszontte ugyan a mai szant herczeget, de a regenssége elvei Buoncompagni alatt valósiandónak ajánlottak.

Hogy a regenssége személyes el nem fogadása mily nehéz kuzlésbe kerülhettek a turini kormánynak, mulatja az, hogy Carignan ő felsége szándékait tett az ugyben ismeretes a kormány két tuz közé kerult, Latour d' Auvergne hg a francia kovet igen surgelő eltöterjeszteseket tett a regenssége ellen; a kozvelemeny ellenben osztonze a kormányt, hogy Olaszorszag, s ne Franczinorszag ajánlatait fogadja el, s ugy szólva ő felsége támogatá az olasz patriotak surgolöseit. E közben megjelent a „Moniteur" jegyzéke, mely a mint szereket ugy mint a kozelemeny meg nagyobb igazolitsagba ejtő.

Buoncompagni a kabinetet regenssé nevezteteséről nemely érdekes adatot közöl a porosz conservativ „N. Preuss. Ztg." „Hogy a herczeg sajnálattal fogja a regenssséget visszautasitani, — mond a nevezett lap — varai tehetett, minthogy Franczinorszag es Ausztria a regenssége ellen ajánlatoztak. Parmontnak nincs kedve a forradalmi örökségről való lemondásra, sem bátorsága tehetnet nélkül és ezelyensége előtorni a forradalmárokkal. Tehát mindig egy közép hangot keres az igen és nem közöt. Buoncompagni di Monbello Károly lovag, kit most regenssül javasolnak és s legalitak, a ki Cavourral szemben bolonis barátja, 1858 jan. 22-ke óta mint szárd kovet volt megbizva Leopold toscanai nagyherczegnél. Az ő florenczi palotajban terveltek a toscanai forradalmat, ide futottak oszge a herczegi es romagnai szárd legitis szakti is. Midőn Victor Emanuel kiraly folyó evi april 27-kén dictatorrá kiáltatott ki, april 30-án mint Toscana protectora Buoncompagnit nevezte ki a fő gyellenségi hiboru tartamára fölöttesjé; ő alakitotta május 11-en a meg foundáló toscanai minisztereket, aug. 1-kén lemondott alattvairól, s visszatért Turinba, hol a Sz.-Mórics és Lazarus-rend közepkeresztjét kapta. E szerént ő fogja most e négy forradalmi tartományt kormányozni."

Mint a „Patrie"-nek irják, a nápolyi francia követ, Brenier báró, ennek az elszakadott utasitások szerint nem volt reformok mellett nyilatkozott, miket a nápolyi kormány vegy szerű nélkul nem halaszthatna el.

—Turinban valamint Közép-Olaszországban azon körülmény, miszerint a regenssége, s ugy legyen bár Carignan herczeg szemelyhez vagy Buoncompagni lovagéhoz kötve, Napoleon császár hajthatlan vetöján tőrtét szenvedett, ugylátszik nemcsak nagy lehangoltságot, de némileg pánt restegetés is idézett elő. —minthu addig a „Moniteur" Mantó s a szövetségesei kőrül viszony orákre szól lenne szakitva. Azonban ezen felfogást a mélyrehaló latók éppen nem osztják. A tuelleriák kabinetjenek ily határozatát a bekeötösnek reggelén, s a congressusnak, a Franczinorszag által oly forron ohajtott s Angliától sót Ausztriát is oly nagyszerűen megnagyobbitt eredmenyeinek szerencsés elhárjonai lehete előre látni. Napoleon nem tehetett mástkép, sőt aligha lehet e részben következtelenséget is vádolni. „A herczegek restauráltatni fognak, de a kulföldnek fogyveres beavatkozása nélkül: ezen magyarázatot adá a császár e vitatkozó szellemiségnyeknek már három hó előtt; ez még ma is az egőszkérdésnek bele, mely a regenssége terv felrevelése alkal legkevésbé sinco mondottuk, „Ausztria jelentékeny engedményeket tett nekünk Velencére nézve kiltásaba, de a herczegek visszatértének árán, természetesen minden idegen beavatkozás nélkül" —igy hangzik a szept. 9-ki „Moniteur" — jegyzék tartalma. A császárnak a szárd kiralyhoz okt 20-án irt levele ezt igy értelmezé: „az elszóit uralkodók jogai fontatvák; a bruttedzkösök mind a congressusra hagyatnak, a melyen Franczinorszag Párma annexiója, Robert hznek Modena alitali kárpótoltatása, az egyhazi

állam reformja, Velencének tiszai nemzetics szervezése, valamint Mantua és Peschiera szövetségi erősítése illtöle mellett fog szólani.“ Napoleon császár Russellnek a congressusra lehető megnyerése végett kénytelen vala szabad kezet hagyni e gyülés részére, minthogy Angolországa szilárdan el vala határozva megtagadni részvétét, ha csupán a zürichi végzések megerősítése végett hívják fel.—A beavatkozás kiszárása most csak ezelőtt állván. Olaszországra nézve, mely hiszen, hacsak komoly akaraja van hozzá, Farini alattszintoly nyugodtan élhet mint Carignan herczeg alatt, volt-ekben semmi változás sem történt, mint miszerint a regenssegi terv megbukása azon veszélyek, melyeket az olasz ügy rejt magában, se nem növelte se nem kevesbitette.

—Lengyel határról, nov. 6. A czárbirodalom fővárosában egy bizottmány alakitatik, melynek fóladata: uj adórendszer behozatala felett tanácskozni. Ezen rendszabály szükségképeni következménye a bekövetkezendő parasztfelszabadítassná; mert nagyon természetes, hogy a földesur, a ki eddigelé tartozott parasztja jobbágyaitól és ereitik adót fizetni, a „telkek“ számának elvesztése után ezen ném éppen kellemes tehertől is felmentetik. Egyebek között az lesz a bizottmány feladata: módot találni, hogy a pálinka-egyedárusig jövedelmei valami más adó által pótoltassanak. A czászár már régebb idő óta ohajtja ezen egyedárusig megszüntetését, de a belőle meritett dus jövedelem gyözelemhez juttatá annak ellenzőit. Továbbá a határ- és védvám tetemesen alábbszállittatnek, egyszersmind egyszersmiuttevén az ügyvezetési eljárás. A mostani vám, habár igen nagy, mégis alig hozott emlitésre méltó jövedelmet a kincstárba, mert oly nagy a vámhivatalnokok hadserege, hogy alig maradhat valami azon fölül, mi közöttük elfogy. Az emlitett bizottmány élén oly férfiak állnak, kik az államgazdászat mezején „nagy tapasztalatokkal birnak,“ mint Arsenievich, Botovszky stb. — A Londonban tertőzokód szorosan orosz emigratio szaporodni fog; minthogy szaporodik azok száma, kik habár II-dik Sándor szabadelvű erzületében nem kételkednek, de szabadelvű igérdcinek végrehajtását nagyon kétlik. Ugylátszik azonban, hogy ez az emigratio kevesebb gondot okoz, mint a lengyel, s az hallatszik, hogy Kisselleff gr. Párisból egy emlékiratot hozott volna a czárnak, melynek azon tanácsadás a tartalma, hogy bocsássa haza a lengyel emigratiot. Az is ajánltatik a czászárnak, hogy az eddigi politikát Lengyelországban változtassa meg. — A határokon igen gyakran visszacsnek most a régi rendszerbe az utlevelekkeli nyaggatások tekintetében. Nemrég Posenből érkezett egy az az orosz határhoz olyan utlevellel, melyet Berlinben kapott s ugyanott láttamozott az orosz követség. A határszéli hivatalszobában elömutatja utlevelét, a hivatalnok egy nagy könyvbe pillant, összehuzza nagy fontoskodva szemöldeket,

s visszakuldi a Posenből való utazót, mint politikailag gyanús egyént; a kinek azután nem volt mittennie, mint a berlini rendőrséghez fordulni, hogy megtudása végett, hogy hát mi okoval fogva gyanus-e? azonban, fajdalom, az eredményt nem lehet kitudni.

Ujabbak. Páris, nov. 16. A czászár Buoncompagninak regenssé kinevezteteset hallomás szerint tökéletesen roszalta. A „Pays“ mely tegnap a turini határozatot majdnem helyeslette, ma elégedetlenségét fejezi ki a szárd kormány föllépésével. „Franczaországé“, ugymond a nevezett lap, „Olaszországnak elég bizonyitványt ada az erkölcsbeli szellemet, melyet iránta viselletik, hogy reméllhesse, miszerint a fönnforgó körülmények közt, melyek azon faladatra vonatoknak, mit a francia kormánytól kellett volna megoldania, tanácsaira hallgatni fognak; szerencsétlenségre azonban Carignan hg regenssége nézve ez nem történt. — A „K. Z.“ levelezője hallja, miszerint a congressus szilárdul elvan határozva a be nem avatkozás alapján legfolebb egy hónap multva Párisban egybegyülni. Már azon határozott fölöpös, sőt ultiatusra Buoncompagni regenssége ellen mutatja, hogy Franczaiorszag nehezen okozna ily kényelmetlen helyzetet, hahogy a congressus kuszoban nem allna.

Egy a szerkesztőségi titkár állat a'irt czikkben a „Constitutionnel“ jelenti, miszerint Franczaiorszag, hiven saját politikája elveihez, a turini kabinetet arra szólitá fel, hogy utasitsa vissza a regenssé Buoncompagnira ártudrázásnak expedienst: mivel ezen expediens a kérdésének elejök vágván, ez által a congressus jogkörébe lépne át. Ezen a czászár által adott tanácsot, annak az olasz ügyről gondoskodása bizonyitványul kell tekinteni. Ezen gondoskodás harczérem diadalmaskodván, most már csupán az európai valaszott-birosagtol függ.

Páris, nov. 17. A „Constitutionnel“ szerint, miszerint Franczaiorszag a Buoncompagni-combinatiot határozottan roszszalja. Buoncompagni elutazását elhalasztotta, Garibaldi Romagnat alhamisant egészen odahagyja és Szárdinia szigetre vonul vissza.

Nápolyból 12-keről kelt tudósitások szerint bizonyos volt, hogy a király képviseltelendi magát a congressusban. A két szicziliai királyság minden consulait oda utasitottak, hogy a hazatérni kívánó számüzettekneik utleveleket adjanak.—Bologna legutóbbi tudósitásai az erősitik, hogy a kormány nem szokőkodik pénz dolgában.— Nov. 12-iki florenczi tudósitások jelentik, hogy Garibaldi azon hir következtében, miként Anconában forradalom tört ki, tobb zászlóaljat a római határra indult, a hir azonban valótlannak bizonyult be. — Mezzacapo önkényteset oly iránnyal es hévvel követelik, hogy csatára vezettessenek, miszerint igen nehéz lesz ebet visszatartóztatni.

— Oroszország csak azon föltétel alatt vesend részt a congressusban, hogy annak ne legyen meghatározott tárgya, mint például csupán az olasz ügy, hanem abban más oly kérdések is szóba jöhessenek, melyek Európa közálapotára vonatoznak. Ily kérdés pedig van egy tuczat. Emlegetik még az 1815-ki kötések s az 1816. párisi kötés revisiját is. Ezenkivül azonban a congressusban résztvevő hatalmak közöl mindenik tetszése szerint hozhat fel oly ügyeket és kérdéseket, melyeket jónak vél Európa közbékéje érdekében megvitattatni és eldönteni. A congressus tehát inkább szabad értekezlet lesz. Az orosz inditványhoz már hozzájárultak Poroszország, Szárdinia és Franczaiorszag. Anglia is jóvesi hozzá ingyenlini, minthogy a francia engedmények következtében a congressushoz való járulását már kijelentette. Miké fogadta Ausztria az orosz inditványt, s minő feltartások mellett járul a congressushoz? meg nem lehet tudni. Franczaiorszag képviselője kötelezőkivul elő fog állani a zürichi békekötéssel kapcsolatban levő kérdésekkel, melyeket III. Napoleon az olasz ügy megoldatásnak programmjául okt. 20-ki ismertes levelében kitüzött, mely programmban Peschiera és Mantua átengedése s Velencze nemzeti kormányzata fő pontok. Az elsőre nézve mint tudjuk Ausztria nagy semmi engedményt nem tett, az utolsóra nézve pedig semmiárom nem fog tenni, legalább olyanokat nem, a minőket Napoleon kivánni látszik.

— Bécsből nov. 18-án irják: Valósul, hogy Róma és Nápoly a congressusban résztvevni nyilvoltatnak, de csak azon határozott feltétel alatt, hogy a congressus az ő belügyeikbe nemártsa magát. Azonban mint fogják a legatiókat rábeszélni a pápai kormány alá lecendő visszatérésre, ha nekik semmi biztosítékot adnak egy jobb kormányzat iránt? mily ohajtásaikak teljesitésére nézve? Hogy Róma és Nápoly közöl szerződés van kötve, mely szerint nápolyi csapatok fogják az egyházi államot megszállani a francia seregek elvonulása után, tobbé senki sem vonja kétségbe. — Oroszország be nem avatkozás elvét Olászországra nézve elfogadták, a azért nem igen valószinű, hogy a trónvezetett fejedelmek visszahelyezését a congressuson „követelendik.“ A legatiokat illetőleg bizonyos, hogy Poroszo- és Oroszország a legatiokuak a pápa kezén hagyási óhajtják, azonban mas szavak szerint igazgatassal.

— Stambulból irjak legujabban, hogy az összesekuvési ügyben azitéletek közzétetettek, 41 összeesukott közul 5-en halálra, tobben nagyobb kisebb fogságra itéltettek s 6-án folmentetteik. A szultán az elitélteknek elengedé a halbüntetést; a tobbi büntetések enyhitéset is várják.

Bécsi börze. Nov. 16-án: Nemzeti kölcsön 77.30. pft. — Metalliques 5 pocents 71.30. Urbéri papirok: magyar 72.75. erdélyi 71. Bankrészvény 899.—Korona 17. Cs. k. arany 5.87. Ezüst 123.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(799) (1—3)

Alóliirtnak cs. kir. országos szabadalmazott bécsi lámpagyára tisztelettel jelenti, hogy gazdag választéku lámpa-raktárát N.-Váradon ujváros Matlafele házban, a Körösön levő kis hid közelében megnyitotta és azt Tanky Antal ur kezeli.

Minden gyártmányain a fent emlitett helyiségben a legjutányosabb bécsi gyári áron kaphatók, ne czetesen:

Moderateur, kouybatlampa	1 frt 40 kr	olajfogyasztás óránkint	½ lat
Gazdasági takaréklámpa	1—3	személyre 2 fr 80 kr-tól—5 frt 30	kr-ig „ „ 1¼ „
Családi dolgozólámpa	3—5	„ 4 „ 20	„ 15 „ „ „ 1¼ „
Szoba s irodalámpa	5—8	„ 5 „ 75	„ 20 „ „ „ 2½ „
Mindenemű moderateur porcelanlámpák	3 fr	— „	„ 50 „
Ugyanoly, ónon ónvény	6 „	20 „	50 „
Moderateur-szalon ebédlő s bilband csillárok	20 „	250 „	6 lukjárczár.
Phönix takarékból alkalmatos nagyságban, tuczetje	17	ukjárczár.	
Villanyas gyujtók csomagja			6 lukjárczár.

Lámpaüvegek, golyók, górnyvök stb. **Dittmar R.**

A lámpák árjegyzékkel ellátott rajzai Kolozsvárti PAPP JÁNOS kereskedő urnál megtekinthetik, hol egyszersmind megrendelések elfogadtatnak

(780) (6—6)

Hirdetés.

☞ A földesurak dézmakárpótlásaik kiputhatolására, bejelentésére és tovabbi végleges tárgyalására kisebb tőkék után 2, és nagyobb tőkék után 4% utólagos dijnokolás mellett ajánlja magát az alólirt kereskedő hiz.

Emelőfogya a földes — ügyvéd — vagy felhatalmazott urak, csak a jogositott és a sebbegy nevét szinekedjenek közöni az al bb irt, törvényszerinti felhatalmazás bekuldése mellett, és alig pár nap alatt a munkálat szakértőleg készülten bésdva leend.

Minthogy a megkivánható erők és anyag beszerzésében nem fukarkodtunk, remélünk tömeges megbizásokat.

Pótlék.

Tobb felől nyilvánitott kétely eloszlatásul tisztelettel tudatjuk hogy azon ügyvédek, melyek levelezhetnek a dézma kérpótlás kiszakirólszóló irant tettunk, akont értelmezőnek, miszerint mű (a helyesignevénél) tobb utasitást is elfogadunk, és az előf rudó nehézségeket levelezés által kiegyenlitendjük, átaljaban pedig mindén bejelentést másoltban az ő elnyarakkal közlení kivánatra el nem mulatandjuk.

NURIDSÁN testvérek,
N. Szebenben.

(789) (3—3)

A magyarói birtokosság korcsoma joga három egymásután következő évekre jelen évdecember 1-ső napján Magyarón délelőt 9 órakor a Wagner György ur udvarában hasonbérbe adatik; hirdetteti 1859 oktober 23-ról.

Szekeres Sándor,
biztos.

A disznajói birtokosoknak, jelen év deczember hava 1-ső napján délután 2 órakor Magyarón a Wagner György ur udvarában, a korcsoma jog bérbe elmindése végett gyűlése lészen, tobb birtokosok megbizásá ól, e gyűlésre meghivnak minden birtokost. 1859 okt. 23. Szekeres S.

Az ó-topliczai koresomérlési, vadászati, halászati jog, ugy közlegelői, jelen 1859-dik évi deczember hava 2-n délutt Magyar-Régenben alólirt udvarban 6% hategymasztólfolyó évére a tobbet igérőnek hasznoberbe adatnak, az ó-topliczai birtokosság részéről,—a feltélelek megtekinthetők Régenben birtokossagi jegyző Kesm rki György urnál,

Szekeres Sándor,
h. biztos.

A magyarói birtokosság csődöt hirdet egy erdőszi állomásra. Fizetése lészen 400 forint osztrák értékű pénz neméb n. Mit pótol az, hogy a birtokosság erdeinek az erdőszi állat fel kellett vágnia, ennek fejében, egy holdért 8 pengő krajczárt kapand; a vadálkozni akarónak el kell látva lenni rendes oklevelekkel, és vadászatőzik csak együtt elfogadtatik alólirtnál, az év utolsó napjáig M.-Vásárhelyt a 863-dik számu házná, a Postaállomás tőszomszédságban 23. oktober 859.

Szekeres Sándor,
magyarói biztos.

(793) (2—3)

Szálloda megnyitás.

Alólirt tiszteletettel jelenti a t.cz. közönségnek, miszerént Kolozsvárt a főpiaczon felső **Nemzeti szálloda** még november 1-sőjén megnyilván, mindent elkövetett hogy a tisztelt utasokat és vendégeket kényelmes újban butorozott szobákkal, válogatott asztallal és megfelelő pontos szolgálattal fogadhassa.

FŐZŐ JÓZSEF,
vendéglős.

(794) (2—2)

Értesités.

A gazdasági egylet titoknoki hivatala, az igazgató választmány rendelése következtében, a honi szőllőbirtokosok részéről tcendő megrendeléseket szándékszik vagy hosszálló fajokra, az idén is el fogja fogadni. A legjobb hirben álló kül és belföldi nyőnyv termelő intézetekkel, szőllőbirtokosokkal, szakférfiakkal egyenes egyebkötöttésben illván, a t. cz. megrendelők kivánatainak minden tekinteiben eleget lehet tenni. Felszólitatnak az ennél fogva az i letők mélóztassanak f. évi dec. hó 15 ik napjáig a titoknoki hivatalnál intézendő bérmentes levélben nyilatkozni, melyik kül- vagy belföldi vidékről, mind ó termesztett, hor vagy asztali szőllőt, sima vesszőt vagy gyökeret kivánnak megrendeltetni, s végre hogy a megrendelt mennyiség annak idejében, hová és mind ott szállittassék el? Kolozsvárt nov. 17 kén, 1859

A gazd. egylet titoknoki hivatala nevében

(795) (2—3)

Eladó borok.

Egy hordó 1834-beli és három hordó 1854-beli különös jó helyen termett bor eladó. Értekezhetni iránta b. Farkas utczában 60-dik szám alatti házná.

(790) (3—3)

Árverési hirdetés.

Krasznai városban a piaczon egy vend. glogadó, illető árulási jogokkal együtt, közárverésen elárandó. Árverési határidő folyó év deczember 15-én reggel 9 órakor a helyszinén. Kikiáltási ár 2150 frt osz. ér. Szolnai Ö. Ö. arends banatpénz előleges betétele mellett történik

Kolozsvárt november 14-én, 1859.

(791) (3—3)

Vendéglő nyitás N.-Enyedcn.

Alább nevezet irt tselenem a t. cz. közönségnek és utazóknak, hogy az itteni városi nagy vendéglőt az edd g Bisinai czim alatt ösmeretesi kivevém, egészszen ujonan szervezve a legnagyobb kényelemmel ellátva, magan személyes kezelése ájtal, ugy jó izu étek mind italok liszta kiszolgáltatásába pontos szolgalatomat ajánlani bátor vagyok.

A t. cz. Bisini Domokos ur gyorskocsi állomása is hozzám tételvén át, a t. cz. utazóknak nagyobb kényelmére, minden időbe előfogatokkal is szolgálhatok.

CZ NNER NÁNDOR,
vendéglős.

(798) (1—1)

Alólirt atyafiságosan felszólitom a gr. Vas örökösöket, kik a tekei dézmát közösön birtok, s részesedési arányba kaptuk évenkénti, szivesked-jenek folyó év deczember 12-én M. Vásárhelyen az Arany Kereszt czimü vendéglőben megjelenni vagy magok, akár pedig személyesik által d e. 9 órakor, a végre, hogy a kéi dézmát mi bodnál be elintézhe felett (az országos cs. k. kárpólási bizottmánynoz) értekezzünk és határozzunk.

M.-Vásárhelyen, nov. 20-kán, 1859.

B. Györily Pál, m. k.

(797) (1—2)

☞ Alólirt egy jó magyarszélű, s elemi oskolákat végzett, 10—11 és 14 éves gyermeket tanitványul óhajt felvenni, továbbá tudósitást ad piaczszori czukrászátaban.

Kolozsvárt, november 20-án, 1859

Tauffer János,
czukrász.

AZ EV. REF. FŐTANODA KÖNYVNYOMDÁJA. (Belső farkastcza 74 sz.)

☞ A mai számunkhoz melléklettül van csatolva Kováry László „Erdély történelmének“ előfizetési ív.

Biblioteca Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca
Copyright: Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, prin Centrul de Digitalizare prin Bibliotecile Universității din Cluj-Napoca
Digitizat în cadrul proiectului „Transilvania Digitală 2014-2015”
Este interzisă orice formă de reproducere fără acordul prealabil al bibliotecii
Ofertă de digitalizare și prelucrare de imagini: SC Vivid Imaging SRL - Str. Ion Creangă 2, Cluj-Napoca, www.vivid.ro